

'Misschien is er straks vraag naar algenoppassers'

Adjiedj Bakas (45) werd onlangs verkozen tot trendwatcher van het jaar 2009. Hij is auteur van boeken als *Beyond the Crisis*, *Megatrends Nederland* en *Leven Zonder Olie*. Hoe toekomstgericht vindt hij het Nederlandse onderwijs?

Hoe wordt een mens eigenlijk trendwatcher?

'In mijn vak vind je bijna uitsluitend mensen uit de communicatie. Wij praten namelijk met alles wat geluid maakt, en niet alleen met naaste collega's. Medici praten vooral met medici en docenten Frans met andere docenten Frans. Maar wij praten met iedereen. Zo krijg je vanzelf een multidisciplinaire instelling. Als je er talent voor hebt, en dat talent ontwikkelt, kun je vervolgens trendwatcher worden.'

Waar heeft u de titel Trendwatcher van het Jaar precies aan te danken?

'Het is de kunst je op het juiste moment met

de juiste onderwerpen bezig te houden. Jaren geleden schreef ik al over de uitputting van onze olievoorraad, over een dreigende financiële crisis en over de terugkeer van spiritualiteit. Ik zie nu veel economen die precies uitleggen hoe de huidige crisis tot stand is gekomen, maar het is natuurlijk een stuk interessanter dat vooraf te doen.'

Waar baseert u die toekomstverwachtingen op?

'Voor een groot deel op intuïtie. Zoals we dagelijks zien is economie ook emotie. Ik vertelde al dat ik generalistisch ben ingesteld. Vanuit die houding signaleer ik trends en daarna zoek

ik de bewijslast erbij. Wetenschappers doen het precies andersom. Daarom roep ik ook al twintig jaar dat Nederlanders niet meer enthousiast zijn over de multiculturele samenleving, iets wat beleidmakers in de meerderheid nog steeds niet geloven.'

Welke vaardigheden en beroepen zullen in de toekomst belangrijk worden?

'We zien nu dat allerlei technologieën uit de jaren tachtig, zoals de pc, de mobiele telefoon en het internet, volwassen zijn geworden. We moeten ons dus afvragen welke technologie van nu in de toekomst een grote rol gaat spelen. Ik denk dat het gaat om nieuwe energie, afvalrecycling, biotechnologie, genetica, artificiële intelligentie en nanotechnologie. Die worden echt groot en zullen tot allerlei veranderende en nieuwe beroepen leiden. Shell experimenteert met het winnen van energie uit algen, misschien is er straks vraag naar algenoppassers. Slimme mensen zullen nog slimmer worden. De verbinding tussen menselijke intelligentie en artificiële intelligentie zal steeds belangrijker worden. Over een groot deel van de onderkant van de arbeidsmarkt ben ik somber. Er zal wel vraag naar verhuizers blijven, maar in Japan hebben ze al een korset ontwikkeld waardoor een gewoon mens een personenauto kan optillen.'

Hoe kunnen we ons daarop voorbereiden?

'Allereerst door de kids voor technologie te interesseren. Helaas weten leraren niets van dat soort ontwikkelingen, dus allereerst moeten we hen bijspijkeren. Als het aan mij ligt, sturen we ze op een verplicht zomerkamp voor een *crash course* technologie, want het is ook een mentaliteitsprobleem. Veel leraren zijn verweerde nesten, die zich beklagen als ze na twee uur 's middags nog een mailtje krijgen of in hun veel te lange vakantie een brief van het schoolbestuur ontvangen. Dat moet echt afgelopen zijn.'

Beste ministerie?

Oké, we scoren niet zo goed op strategie (296e) en misschien laat de zakelijkheid (51e) ook nog wat te wensen over. Dat neemt niet weg dat OCW als hoogste ministerie staat genoteerd in de top-500 van het blad Management Team (MT). En – helemaal niet gek – haalt OCW, dankzij de 15e plaats op het onderdeel Arbeid, de 28e stek in de overall-lijst. Jaarlijks houdt het blad een imago-onderzoek onder duizend managers die wordt gevraagd hun favoriete werkgever en zakenpartner te noemen. Daar rolt dan die top-500 uit. OCW is niet alleen het hoogst scorende ministerie, ons ministerie is ook nog eens fors gestegen ten opzichte van vorig jaar. Toen stonden we namelijk 57e. De top-3 bestaat uit: Shell, Rabobank en Philips. Andere ministeries in de top-100 zijn Justitie (39), Defensie (44), BuZa (48), BZK (71), Financiën (82), LNV (84) en VenW (98). Voor de liefhebber: de Tweede Kamer staat op plaats 180 in de lijst.

Krijgen we één wereldwijde arbeidsmarkt?
'Ik verwacht van wel. Technologie zal dat mogelijk maken. Bij een bank die ik adviseer, worden kredietbeslissingen tot vijftigduizend euro volledig door computers genomen. Ik verwacht dat we in de toekomst geopereerd worden door een chirurg in India, die online verbonden is met een robot in een Nederlands ziekenhuis. Heel veel beroepen zullen verdwijnen. In 2050 zal de wereld negen miljard inwoners tellen, en veel van hen zijn steeds beter opgeleid. Er zal een keiharde wereldwijde concurrentie ontstaan om de banen die over zijn. En dan gaat het niet alleen om laagwaardig werk. Van IT'ers is het algemeen bekend, maar je hebt in India ook prima journalisten die het werk van hun Britse collega's kunnen overnemen voor een fractie van de kosten. Veel werk in de accountancy valt zelfs helemaal te automatiseren.'

Wat voor kennis blijft gewild?

'Ik verwacht een herwaardering van het ambacht. Het werk van een kapper of een restaurateur zal niet snel door computers worden overgenomen. In de Verenigde Staten zijn momenteel 13 miljoen mensen werkloos, maar er zijn 3 miljoen vacatures voor ambachtslieden, voor mensen die een auto of een koelkast kunnen repareren. Bovendien maakt de afhankelijkheid van technologie ons kwetsbaar. Door klimaatproblemen of terrorisme kunnen systemen uitvallen, en dan zullen we ook moeten overleven. Je moet altijd een plan-B hebben.'

Hebben de jongeren van nu ook een andere mentaliteit nodig?

'Ze moeten vooral bereid zijn om hard te werken, de tijd van luieren is voorbij. Zoiets als een verzorgingsstaat is straks niet meer te betalen. In Japan weigeren jongeren al om nog voor pensioenen te betalen, in de wetenschap dat dit systeem niet meer bestaat als zij er een beroep op doen. Dat gaan we in Nederland ook meemaken. Solidariteit is meestal een dekmantel voor allerlei uitbuitingsmechanismen.'

Wat zou u – met dit alles in het achterhoofd – de minister adviseren?

'Onderneem actie op technologiegebied en zet een cultuurverandering in werking. Hard werken en discipline moeten de norm worden, zowel voor docenten als leerlingen. Op dit moment leiden we mensen op voor de arbeidsmarkt van de jaren vijftig van de vorige eeuw.' ©

Doelgroep: leraar

Sinds eind april kent de website van ons ministerie – voor een heel klein deel – een heuse doelgroepeniging. Voor een klein deel, want voorlopig komen slechts leraren en schoolleiders zichzelf al direct op de homepage van www.minocw.nl tegen. Daar staan namelijk rechts op de pagina twee kopjes, met de logische titels: 'Ik ben... Leraar' en 'Ik ben... Schoolleider-manager'. Informatie over het beleid van OCW werd op de website voorheen alleen per thema (in dossiers) aangeboden, en dan ook nog verspreid over de website. Dat leverde veel rondklikken en zoekwerk op. Daarnaast kwamen bezoekers in themadossiers ook veel informatie tegen, die voor henzelf niet direct relevant was. Via de doelgroepeniging kunnen schoolleiders en leraren nu in een paar muisklikken bij de voor hen relevante en actuele gegevens over het lerarenbeleid komen. Deze staan nu voor elke doelgroep op één plek op de website (de belangrijkste informatie over lerarenbeleid staat bij elkaar). De informatie is bovendien afgestemd op de sector (po, vo, bve). In de toekomst komt daar in elk geval nog één doelgroep bij: de aankomende leraar.

